

MTK-Lappi ry

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi

LAUSUNTO LOMITUSPALVELULAIN UUDISTAMISEN ENSIMMÄISEN VAIHEEN LAKIMUUTOSEHDOTUKSISTA

MTK-Lappi kiittää mahdollisuudesta lausua lomitusuudistukseen liittyvistä ehdotuksista lakimuutoksiksi. Lomitussäädäntö tarvitsee uudistamista. Ongelmallisena näemme sen, että tähän ensimmäisen vaiheen lakiuudistukseen on sisällytetty alkuperäisen suunnitelman mukaisten valtioneuvoston edellyttämien muutostarpeiden lisäksi myös muutoksia niin palvelun käyttäjiä kuin toimeenpanoakin koskien. Katsommekin, että lakiuudistuksen tulisi edetä alkuperäisen suunnitelman mukaisesti kaksivaiheisena ja niin, että valmistelu sisältää myös asianmukaiset kuulemiset sekä riittävät lausuntoajat.

Lomituspalveluilla on merkittävä vaikutus suomalaisten kotieläintuottajien kykyyn ja haluun huolehtia ruokaturvastamme. Tilatasolla kiristynyt taloudellinen tilanne yhdistettynä vihreän siirtymän mukanaan tuomiin kiristyviin tuotantovaatimuksiin lisää yrittäjien henkistä kuormittumista. Lomituspalveluiden saatavuuden merkitys korostuu. Kiitämme esityksessä sitä, että lain soveltamisalaan otettaisiin kaikki ruoantuotanto sekä sitä, että nykyisin hankala päätoimisuusvaatimus poistuisi. Nykyisessä tilanteessa yhä useammalla tilalla joudutaan tuloa hakemaan myös tilan ulkopuolelta.

Vaikka lakimuutosten suorana tavoitteena ei olekaan lomittajien saatavuuden turvaaminen, on tämä aspekti huomioitava myös säädöksiä valmisteltaessa. Koko lomitusjärjestelmä rapautuu, jos ammattitaitoisia lomittajia ei ole saatavilla. Uudistuksessa lomittajien osa-aikaisuutta vähennettäisiin parhaiten, jos välttämättömien kotieläinhoitotöiden määritelmää laajennettaisiin. Lakipaketissa lomittajien työajan pidentämiseksi esitetty 3 tunnin minimityöaika tilaa kohden on käytännössä hankalasti todennettava ja aina tulkinnanvarainen. Yksityisen lomituspalvelun hankkimisesta maksettavan korvauksen nostaminen on kannatettava uudistus, joka voi lisätä lomituspalveluiden tarjontaa ainakin alueilla, joissa kotieläintiloja on tiheästi.

Sijaisapujärjestelmään esitetyt muutokset yksinkertaistavat nykyistä järjestelmää ja ovat näin kannatettavia. Harmittelemme sitä, ettei tässä yhteydessä perhevapaiden osalta tehty riittävän kunnianhimoisia muutoksia. Nuorten kotieläintuottajien haasteisiin alle 3-vuotiaiden hoidon järjestämiseen tulisi tässä lakiuudistuksessa

etsiä toimivia ratkaisuja. Toinen uudistusta vaativa kokonaisuus on omaishoidon mahdollistaminen sijaisavun keinoin. Myös vuosilomien osalta muutosehdotus, joka poistaisi sukupolvenvaihdosten yhteydessä loman siirtämisen mahdollisuuden luopujilta jatkajille ensimmäisen toimintavuoden aikana, heikentäisi nuorten viljelijöiden asemaa.

Sijaisapua tulisi kohdentaa myös osittaisiin työkyvyttömyysetuuksiin. Katsomme, että sijaisavun laajentaminen koskemaan myös asepalvelusta ja kertausharjoituksia sekä vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta on tarpeellinen uudistus. Tässä kuitenkin hyväksyttävien koulutusten määrittelemisen voi osoittautua vaikeaksi.

Yötyön poistuminen järjestelmästä aiheuttaa ylipääsemättömiä ongelmia sellaisilla tiloilla, joissa työaika joudutaan järjestelemään esimerkiksi maitoautojen kulkuaikojen mukaan.

Vuosilomien yhdenaikaisuusvaatimus on aiheuttanut tiloilla ylipääsemättömiä ongelmia jo nykyisin aikana. Käytännössä ainakin suurimmilla tiloilla toisen yrittäjän täytyy aina olla paikalla huolehtimassa mahdollisesti tulevista konerikoista sekä esim. rehujen ja muiden tarvikkeiden vastaanotosta. Näitä tehtäviä ei voi jättää lomittajan hoidettavaksi. Vaatimuksen kiristämistä entisestään emme voi hyväksyä. Tuntirajan nosto nykyisestä yhdeksästä tunnista kymmeneen johtaa siihen, että tilalle joudutaan osoittamaan kaksi lomittajaa, joilla kummallakin työaika jää vajaaksi.

Katsomme, että kotieläinyksikkörajan nostaminen kuudesta yhdeksään rajaa ulos tiloja, joilla emolehmä- ja lammastalous perustuu laiduntamiseen tai tiloja, joilla kotieläintuotanto täydentää tilan tuotantorakennetta, esim. erikoistuneilla kasvinviljelytiloilla.

Koronapandemia on osoittanut, että myös lomitussääädännössä tulee huomioida mahdollisuus sijaisapuun tartuntatautilääkärin määräämissä eristys- ja karanteenitilanteissa.

Kohtuullistamissäädöksiä koskevissa muutosehdotuksissa tulee olla nykyiseen tapaan mahdollisuus ottaa huomioon taloudellisen tilanteen lisäksi myös sosiaalinen tilanne. Lisäksi koron sisällyttäminen takaisinperittävään summaan siitä asti, kun palvelua on käytetty, voi johtaa kestävämpiin vuosien aikana kertyneiden korkojen perintään.

Lisäksi ihmettelemme, miksi lakiluonnoksessa rajataan järjestelmän ulkopuolelle harvinaisempia tuotantoeläinlajeja, jotka kuitenkin eläinten hyvinvointilaissa määritellään tuotantoeläimiksi, esim. vesipuhveli, jonka merkityksestä kosteikkoviljelyssä on viime aikoina puhuttu paljon. Näiden sisällyttäminen mukaan lomitussjärjestelmään ei toisi lisäkustannuksia, mutta antaisi mahdollisuuden uusien tuotantomuotojen kehittämiseksi.

Rovaniemellä 1.8.2022

MTK-Lappi ry

Hanna-Mari Kasurinen
puheenjohtaja

Kaija Kinnunen
toiminnanjohtaja